

ISSN (Print) 2616-678X
ISSN (Online) 2663-1288

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің

ХАБАРШЫСЫ

BULLETIN

of L.N. Gumilyov
Eurasian National University

ВЕСТНИК

Евразийского национального
университета имени Л.Н. Гумилева

ФИЛОЛОГИЯ сериясы
Серия **ФИЛОЛОГИЯ**
PHILOLOGY Series

№3(128)/2019

1995 жылдан бастап шығады

Издается с 1995 года

Founded in 1995

Жылына 4 рет шығады

Выходит 4 раза в год

Published 4 times a year

Нұр-Сұлтан, 2019

Nur-Sultan, 2019

Нур-Султан, 2019

Бас редакторы **Дихан Қамзабекұлы**
филология ғылымдарының докторы, ҚР ҰҒА академигі (Қазақстан)

Бас редактордың орынбасары **Шолпан Жарқынбекова**
филология ғылымдарының докторы, проф. (Қазақстан)

Редакция алқасы

Аскер оғлы Рамиз	Ф.ғ.д., проф. (Әзербайжан)
Ақматалиев Абдылдажан	Ф.ғ.д., проф. (Қырғызстан)
Бахтикиреева Улданай	Ф.ғ.д., проф. (Ресей)
Беженару Людмила	Ф.ғ.д., проф. (Румыния)
Бейсембаева Жанаргүл	Ф.ғ.к. (Қазақстан)
Біжкенова Айгүл	Ф.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Жақыпов Жантас	Ф.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Журавлева Евгения	Ф.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Жаң Динжиң	PhD, проф. (Қытай)
Ескеева Мағрипа	Ф.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Ержласун Гүлжанат	PhD, ассоц. проф. (Түркия)
Қасқабасов Сейіт	Ф.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Негимов Серік	Ф.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Нұрғали Қадиша	Ф.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Нуриева Фануза	Ф.ғ.д., проф. (РФ, Татарстан)
Райхл Карл	Ф.ғ.д., проф. (Германия)
Рахманов Носимхан	Ф.ғ.д., проф. (Өзбекстан)
Риверс Уильям Патрик	PhD, проф. (АҚШ)
Сәтенова Серікгүл	Ф.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Султанов Казбек	Ф.ғ.д., проф. (Ресей)
Тәжібаева Сәуле	Ф.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Хисамитдинова Фирдаус	Ф.ғ.д., проф. (РФ, Башқұртстан)
Чернявская Валерия	Ф.ғ.д., проф. (Ресей)
Шәріп Амантай	Ф.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Шәріпова Гүлбану	Ф.ғ.к., доцент м.а. (Қазақстан)
Экиджи Метин	PhD, проф. (Түркия)
Янковский Генрих	PhD, проф. (Польша)

Редакцияның мекенжайы: 010008, Қазақстан, Нұр-Сұлтан қ., Қ.Сәтбаев к-сі, 2, 402 каб.

Тел.: +7(7172) 709-500 (ішкі 31-413)

E-mail: vest_phil@enu.kz

Жауапты редактор, компьютерде беттеген: Илияс Құрманғалиев

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысы. ФИЛОЛОГИЯ сериясы
Меншіктенуші: ҚР БжҒМ «Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті» ШЖҚ РМК
ҚР Ақпарат және коммуникациялар министрлігінде 27.03.2018 ж. №16996-Ж тіркеу куәлігімен тіркелген.
Мерзімділігі: жылына 4 рет. Тиражы: 35 дана
Типографияның мекенжайы: 010008, Қазақстан, Нұр-Сұлтан қ., Қажымұқан к-сі, 12/1,
тел.: +7(7172)709-500 (ішкі 31413)

© Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті

Editor-in-Chief **Dikhan Kamzabekuly**
Doctor of philology, academician of NAS RK (Kazakhstan)

Deputy Editor-in-Chief **Zharkynbekova Sholpan**
Doctor of philology, Prof. (Kazakhstan)

Editorial board

Asker ogly Ramiz	Doctor of philology, Prof. (Azerbaijan)
Akmataliyev Abdildajan	Doctor of philology, Prof. (Kyrgyzstan)
Bakhtikireeva Uldanai	Doctor of philology, Prof. (Russia)
Beisembayeva Zhanargul	Can. of philology (Kazakhstan)
Bezhenaru Lyudmila	Doctor of philology, Prof. (Romania)
Bizhkenova Aigul	Doctor of philology, Prof. (Kazakhstan)
Chernyavskaya Valeriya	Doctor of philology, Prof. (Russia)
Erzhiasun Güljanat	PhD, assos. Prof. (Turkey)
Yeskeyeva Magripa	Doctor of philology, Prof. (Kazakhstan)
Henryk Jankowski	PhD, Prof. (Poland)
Kaskabassov Seit	Doctor of philology, Prof. (Kazakhstan)
Khisamitdinova Firdaus	Doctor of philology, Prof. (RF, Bashkortostan)
Metin Ekiji	PhD, Prof. (Turkey)
Negimov Serik	Doctor of philology, Prof. (Kazakhstan)
Nurgali Kadisha	Doctor of philology, Prof. (Kazakhstan)
Nurieva Fanuza	Doctor of philology, Prof. (RF, Tatarstan)
Reichl Karl	Doctor of philology, Prof. (Germany)
Rakhmanov Nasimhon	Doctor of philology, Prof. (Uzbekistan)
Rivers William Patrick	PhD, Prof. (USA)
Satenova Serikkul	Doctor of philology, Prof. (Kazakhstan)
Sultanov Kazbek	Doctor of philology, Prof. (Russia)
Sharip Amantay	Doctor of philology, Prof. (Kazakhstan)
Sharipova Gulbanu	Can. of philology, assos. Prof. (Kazakhstan)
Tazhybayeva Saule	Doctor of philology, Prof. (Kazakhstan)
Zhakypov Zhantas	Doctor of philology, Prof. (Kazakhstan)
Zhang Dingjing	PhD, Prof. (China)
Zhuravleva Yevgeniya	Doctor of philology, Prof. (Kazakhstan)

Editorial address: 2, Satbayev str., of. 402, Nur-Sultan, Kazakhstan, 010008
Tel.: +7(7172) 709-500 (ext. 31-413)
E-mail: vest_phil@enu.kz

Executive editor, computer layout: Ilyas Kurmangalyev

Bulletin of L.N. Gumilyov Eurasian National University PHILOLOGY Series

Owner: Republican State Enterprise in the capacity of economic conduct «L.N.Gumilyov Eurasian National University» Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan

Registered by Ministry of Information and Communication of the Republic of Kazakhstan. Registration certificate No 16996-Ж from 27.03.2018

Periodicity: 4 times a year Circulation: 35 copies

Address of printing house: 12/1 Kazhimukan str., Nur-Sultan, Kazakhstan 010008; tel.: +7(7172) 709-500 (ext. 31413)

© L.N. Gumilyov Eurasian National University

Главный редактор **Дихан Камзабекулы**
доктор филологических наук, академик НАН РК (Казахстан)

Зам. главного редактора **Шолпан Жаркынбекова**
доктор филологических наук, проф. (Казахстан)

Редакционная коллегия

Аскероглы Рамиз	Д.ф.н., проф. (Азербайджан)
Акматалиев Абдылдажан	Д.ф.н., проф. (Киргизстан)
Бахтикиреева Улданай	Д.ф.н., проф. (Россия)
Беженару Людмила	Д.ф.н., проф. (Румыния)
Бейсембаева Жанаргуль	К.ф.н. (Казахстан)
Бижкенова Айгуль	Д.ф.н., проф. (Казахстан)
Жакыпов Жантас	Д.ф.н., проф. (Казахстан)
Жан Динжин	PhD, проф. (Китай)
Журавлева Евгения	Д.ф.н., проф. (Казахстан)
Ескеева Магрипа	Д.ф.н., проф. (Казахстан)
Ержласун Гульжанат	PhD, ассоц. проф. (Турция)
Каскабасов Сейит	Д.ф.н., проф. (Казахстан)
Негимов Серик	Д.ф.н., проф. (Казахстан)
Нургали Кадиша	Д.ф.н., проф. (Казахстан)
Нуриева Фануза	Д.ф.н., проф. (РФ, Татарстан)
Райхл Карл	Д.ф.н., проф. (Германия)
Рахманов Насимхон	Д.ф.н., проф. (Узбекистан)
Риверс Уильям Патрик	PhD, проф. (США)
Сатенова Серикгуль	Д.ф.н., проф. (Казахстан)
Султанов Казбек	Д.ф.н., проф. (Россия)
Тажибаева Сауле	Д.ф.н., проф. (Казахстан)
Хисамитдинова Фирдаус	Д.ф.н., проф. (РФ, Башкортостан)
Чернявская Валерия	Д.ф.н., проф. (Россия)
Шарип Амантай	Д.ф.н., проф. (Казахстан)
Шарипова Гульбану	К.ф.н., и.о. доцент (Казахстан)
Экиджи Метин	PhD, проф. (Турция)
Янковский Хенрих	PhD, проф. (Польша)

Адрес редакции: 010008, Казахстан, г. Нур-Султан, ул. К.Сатпаева, 2, каб. 402

Тел.: +7(7172) 709-500 (вн. 31-413)

E-mail: vest_phil@enu.kz

Ответственный редактор, компьютерная верстка: Ильяс Курмангалиев

Вестник Евразийского национального университета имени Л.Н. Гумилева. Серия ФИЛОЛОГИЯ

Собственник: РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК

Зарегистрирован Министерством информации и коммуникаций РК под номером №16996-Ж от 27.03.2018г.

Периодичность: 4 раза в год Тираж: 35 экземпляров

Адрес типографии: 010008, Казахстан, г. Нур-Султан, ул. Кажимукана, 12/1, тел.: +7(7172)709-500

(вн. 31413)

© Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева

Мазмұны

Фольклор және әдебиеттану

<i>Арыққарақызы Е. Түрік ақыны Гүлай Сормагештің поэзиясы (Балалар туындыларының ерекшелігі) .....</i>	<i>8-14</i>
<i>Баекенова А., Тұрысбек Р. Эпистолярлық мұра: хаттар мен хаттасулар (Сәбит Мұқанов жазбалары негізінде) .....</i>	<i>15-22</i>
<i>Қожашев М. Жамбылдың айтыс өнері: синкреттілік пен шеберлік .....</i>	<i>23-29</i>
<i>Мусайева И. Әзербайжан классикалық әдебиетіндегі роман жанрының генезисі .....</i>	<i>30-43</i>
<i>Назарова А., Мансұров Н. «Мифологем» терминінің этимологиялық сипаты .....</i>	<i>44-50</i>
<i>Рысқұлбекова С., Дүйсенгазы С. Тәуелсіздік толғаулары: негізі мен қазіргі үрдісі .....</i>	<i>51-58</i>
<i>Сыдықбаева А., Аймұхамбет Ж. Қазіргі қазақ әңгімесіндегі антропоморфизм көрінісі (Асқар Алтайдың «Кентавр» әңгімесі бойынша) .....</i>	<i>59-67</i>
<i>Тебегенов Т., Қожашев М. Жамбыл - Ұлы дала жыршысы .....</i>	<i>68-73</i>

Лингвистика және әдістеме

<i>Абдуова Б. Маманның кәсіби тілдік құзыреттілігі: дерек пен бағдар .....</i>	<i>74-82</i>
<i>Ержуманова А., Елубай А. Ағылшын тіліндегі Indefinite аспектісі: диахрония мен синхронияда дамуы .....</i>	<i>83-91</i>
<i>Жұмағұлова В., Кәрімова Б. Қоғамдық санаға ықпал етудегі БАҚ-тың лингвокогнитивтік мүмкіндіктері .....</i>	<i>92-99</i>
<i>Исенова Ф. Студенттердің жазбаша құзыреттілігін қалыптастырудағы академиялық эссе және оның рөлі .....</i>	<i>100-106</i>
<i>Құсайынова Ж. Синтаксистік құрылымдағы актуалдану, деактуалдану құбылыстарының грамматикалық заңдылықтарға ықпалы .....</i>	<i>107-114</i>
<i>Логинова М., Жарқынбекова Ш. Гуманитарлық білім парадигмасындағы «нарратив» түсінігі .....</i>	<i>115-128</i>
<i>Мамаева Г. Түбі бір түркі терминдері .....</i>	<i>129-136</i>
<i>Осокина Д., Мұрзалина Б. Ретроним – жаңа ағылшын терминдерін жасаудың амалы .....</i>	<i>137-145</i>
<i>Сарекенова Қ., Тұрарханова Қ. Қазақ және түрік тілдеріндегі тыныс алу жүйесіне қатысты тұрақты тіркестердің ерекшеліктері .....</i>	<i>146-152</i>
<i>Шахпұтова З., Нуртазина М. Лингвистиканың бинарлық қарама-қарсылықтары – әлемнің тілдік бейнесіндегі концептуализация тәсілі .....</i>	<i>153-164</i>

Contents

Folklore and Literary Studies

<i>Arikkarakzy E.</i> Poetry of the Turkish poet Gulay Sormagech (Features of children's works)	8-14
<i>Bayekenova A., Turysbek R.</i> Epistolary Heritage: Letters and Correspondence (based on correspondence of Sabit Mukanov)	15-22
<i>Kozhashev M.</i> Zhambul's Improvisational Art: Syncretism and Word Mastery	23-29
<i>Musaeva I.</i> Genesis of the Novel in Classical Azerbaijani Literature	30-43
<i>Nazarova A., Mansyrov N.</i> Etymological Characteristics of the Term «Mythologeme»	44-50
<i>Ryskulbekova S., Duysengazy S.</i> Independence of Tolgau: Fundamentals and Current Trends	51-58
<i>Sydykbaeva A., Aimukhambet Zh.</i> Manifestation of Anthropomorphism in Modern Kazakh Story (based on Askar Altai's story «Centauri»)	59-67
<i>Tebegenov T., Kozhashev M.</i> Zhambyl - Poet of the Great Steppe	68-73

Linguistics and methodics

<i>Abduova B.</i> Professional Language competence: Facts and Direction	74-82
<i>Erzhumanova A., Elubai A.</i> English Indefinite Aspect: Development in Diachrony and Synchrony	83-91
<i>Zhumagulova V., Karimova B.</i> Linguo-Cognitive Opportunities of Mass Media in Manipulating Public Consciousness	92-99
<i>Issenova F.</i> Academic Essay and Its Role in the Formation of Students' Written Competence	100-106
<i>Kussaiynova Zh.</i> Influence of Actualization and Deactualization Phenomena on Syntactic Laws	107-114
<i>Loginova M., Zharkynbekova Sh.</i> The concept of «narrative» in the paradigm of humanitarian knowledge	115-128
<i>Mamayeva G.</i> Single-rooted Turkic terms	129-136
<i>Ossokina D., Murzalina B.</i> Retronym as a Mean of Formation of New English Terms	137-145
<i>Sarekenova K., Turarkhanova K.</i> Features of Phraseological Units Related to Human Respiratory System in Kazakh and Turkish	146-152
<i>Shakhputova Z., Nurtazina M.</i> Linguistic Binary Oppositions As a Way of Conceptualization of Linguistic World View	153-164

Содержание

Фольклор и литературоведение

<i>Арыккарақызы Е.</i> Поэзия турецкого поэта Гулая Сормагеча (Особенности детских произведений)	8-14
<i>Баекенова А., Турысбек Р.</i> Эпистолярное наследие: письма и переписки (по материалам переписки Сабита Муканова)	15-22
<i>Кожашев М.</i> Импровизаторское искусство Жамбыла: синкретизм и мастерство слова	23-29
<i>Мусайева И.</i> Генезис романа в классической азербайджанской литературе ...	30-43
<i>Назарова А., Мансуров Н.</i> Этимологическая характеристика термина «мифологема»	44-50
<i>Рыскулбекова С., Дуйсенгазы С.</i> Толгау независимости: основы и современные тенденции	51-58
<i>Сыдыкбаева А., Аймухамбет Ж.</i> Проявление антропоморфизма в современном казахском рассказе (По рассказу «Кентавр» Аскара Алтая)	59-67
<i>Тебегенов Т., Кожашев М.</i> Жамбыл – поэт Великой степи	68-73

Лингвистика и методика

<i>Абдуова Б.</i> Профессиональная языковая компетентность: факты и направление ...	74-82
<i>Ержуманова А., Елубай А.</i> Indefinite аспект английского языка: развитие в диахронии и синхронии	83-91
<i>Жумагулова В., Каримова Г.</i> Лингвокогнитивные возможности СМИ в воздействии на общественное сознание	92-99
<i>Исенова Ф.</i> Академическое эссе и его роль в формировании письменной компетенции студентов	100-106
<i>Кусаинова Ж.</i> Влияние явлений актуализации, деактуализации на синтаксические закономерности	107-114
<i>Логинова М., Жаркынбекова Ш.</i> Понятие «нарратив» в парадигме гуманитарного знания	115-128
<i>Мамаева Г.</i> Однокорневые тюркские термины	129-136
<i>Осокина Д., Мурзалина Б.</i> Ретроним как средство образования новых английских терминов	137-145
<i>Сарекенова К., Турарханова К.</i> Особенности фразеологических единиц, связанных с системой дыхания человека на казахском и турецком языках	146-152
<i>Шахпуртова З., Нуртазина М.</i> Лингвистические бинарные оппозиции как способ концептуализации языковой картины мира	153-164

ХФТАР 16.21.49, 34.39.31

Қарлығаш Сарекенова¹, Қымбат Тұрарханова²

Л.Н. Гумилев ат. Еуразия ұлттық университеті, Нұр-Сұлтан, Қазақстан

(E-mail: ¹sareke.kk@gmail.com, ²kymbat-9697@bk.ru)

Қазақ және түрік тілдеріндегі тыныс алу жүйесіне қатысты тұрақты тіркестердің ерекшеліктері

Аңдатпа. «Мәңгілік елдің» мәңгілік тілі ретінде қарастырылып келе жатқан тіліміздің ерекше байлығын көрсететін тұрақты тіркестер осы уақытқа дейін қазақ тіл білімінде түрлі аспектіде зерттеу нысанына алынып келеді. Бірақ барлығы дерлік зерттелді деуге болмас. Бұл, әсіресе анатомиялық атауларға байланысты, оның ішінде тыныс алу жүйесіне қатысты атаулар ұйытқы болған тұрақты тіркестер зерттеу нысаны ретінде тілдік тұрғыдан арнайы қарастырылмаған еді. Ұсынылған мақалада сөз болған лексикалық қабаттың қолданыс ерекшелігі жан-жақты сараланады. Сол себепті салыстырылып отырған қазақ және түрік тілдеріндегі тыныс алу мүшелерінің атауларына қатысты тұрақты тіркестердің адам факторы тұрғысынан мағыналас топтарға жіктелуі оның ішкі мағыналық ерекшеліктерін айқындаудың ұтымды әдісі ретінде саналады.

Мақала ішкі ағза атауларына байланысты соматикалық фразеологизмдердің жоғарыда аталған тармақтарының жеке-жеке қолданыс ерекшелігін көрсету арқылы қазіргі қазақ әдеби тілінен алатын орнын анықтау мақсатында жазылды. Ол үшін мағыналық жіктерге бөлу әдісі қолданылды. Яғни, олардың тарихи кезеңдерде өз дәрежесін жоғалтпай, қазіргі әдеби тілімізге дейін жетуі екі саланың бір-бірінен алшақ кетпегендігімен дәлелденді.

Түйін сөздер: Тіл білімі, анатомия, ішкі организм, концепция, респираторлық жүйе, фразеология, соматизмдер.

DOI: <https://doi.org/10.32523/2616-678X-2019-128-3-146-152>

Кіріспе. Қазақ және түрік тілдеріндегі адамның тыныс алу жүйесі атауларына қатысты фразеологизмдердің ерекшеліктерін ашу мақсатында тұрақты тіркестерді табу, олардың мағыналас топтарын анықтау, фразеологизмдерді мағыналық ерекшеліктеріне байланысты концептілерге жіктеу міндеттері қойылды.

Мақаланың мақсаты мен міндеттері: ХХІ ғасырдың басты парадигмасы ретіндегі деңгейде өрістеп отырған ғылыми зерттеудің антропоцентрилік парадигмасы тіл білімі ғылымының тарихындағы дәстүрлі тарихи-салыстырмалы (ХІХ-ХХ ғ.) және жүйелілік-құрылымдық парадигмалардың (ХХ ғ.) заңды жалғасы болып табылады.

Тілдердің генеалогиялық туыстастығы мен өзара қарым-қатынасын, тілдік одақтар мен тілдік топтардың жалпы сипатын анықтауды дйттеген тарихи-салыстырмалы парадигма мен жекелеген тілдердің ішкі құрылымдық жүйесінің таза тілдік табиғатын ашуды көздеген құрылымдық-жүйелілік парадигмасының аясында тіл білімі ғылымының теориялық-методологиялық негіздемесі қаланып, аса құнды іргелі ғылыми еңбектер жарық көрді. Алайда, бұл бағыттағы зерттеулерде тіл бірліктері ауқымды таңбалық схемаға бағындырылып, тілдік жүйенің өз ішінде қарастырылды. Тілдік бірліктердің адам баласының ойлауымен, таным әрекетімен, жасампаздық рухымен астасатын, сол арқылы «Руханият – Мәдениет – Өркениет» контексіне алып баратын терең қатпарларының табиғатына жеткілікті мән берілмеді. Адам, оның таным әлемі, салт-санасы, қоршаған ортасы мен ғасырлар бойы жинақтаған іс-тәжірибесі, рухани өресі т.б. экстралингвистикалық факторлар саналып, зерттеу нысанасынан тыс қалды. Бұл жағдай тіл білімі ғылымының жалпы гуманитарлық бағыттағы өзге ғылымдармен, қоғамдық-әлеуметтік пәндермен тығыз байланысын әлсіретіп, лингвистикалық зерттеудің ғылыми методологиясындағы біржақтылықты (грамматикалық) қалыптастырды [1, 10 б.].

Адам мен тіл, адам мен дүние (материалдық), адам мен ғарыш, адам мен ғалам, мәдениет пен өркениет, ондағы адам орны сияқты жалпы адамзаттық мәңгілік мәселелердің қай-қайсысы болмасын тілді айналып өтпейтіні белгілі. Ақпараттық технология үстемдік

етіп, жаһандану үрдісі кең қанат жайған қазіргі заман тілді «Табиғат – Адам – Қоғам» үштігі контексінде, адам табиғатымен, этнос, ұлт, халық сияқты тілдік қауымдастықтың тарихи-мәдени, саяси-әлеуметтік өмірімен біртұтастықта қарастыруды талап етеді. Ендігі жерде тіл феноменін тілдің өз ішінде, тілдік жүйенің өзіндік заңдылықтары тұрғысынан зерттеу жеткіліксіз. Заман талабы тіл біліміне пәнаралық сипат дарытып, тілді зерттеудің антропоэзектілік бағытындағы жаңа әдіснамасын жасауды міндеттейді.

Тіл біліміндегі антропоцентристік бағыттағы зерттеулердің нысаны таным объектісінен (тіл, сөзден) сол тілді тудырушы, қолданушы, жарыққа шығарушы адам – субъектіге ауыстырылып, тілдік конструкциялар дүниені «адам призмасы» арқылы көрудің, танудың дәйектемелік негізіне алынады, «тіл мен адамның» аражігі бөлінбей, біртұтастықта сипатталады. Басқаша айтқанда, қазіргі заманғы лингвистикалық зерттеулер объектіден субъектіге қарай бет бұрып, тіл – субъектінің ең басты конститутивтік белгісі ретінде қарастырылады.

Тілді зерттеудің антропологиялық бағдарламасы адам және оның тілі арасындағы байланысқа қатысты мынадай мәселелерді ғылыми зерттеудің ең маңызды проблемалары етіп ұсынады: 1) тіл және адамның рухани белсенділігі; 2) тіл және адамның ой-санасы; 3) тіл және адам физиологиясы; 4) тіл және индивидтің психикасы; 5) тіл және мәдениет; 6) тіл және адамның мінез-құлық, жүріс-тұрысы; 7) тіл және қарым-қатынас; 8) тіл және қоғам; 9) тіл және адами құндылықтар; 10) тіл және таным т.б. Осы тұрғыдан келгенде, антропологиялық ұстанымды тілді зерттеуге негіз ету тіл болмысының алуан түрлі қырларын теориялық тұрғыдан біріктіруге, байланыстыруға мүмкіндік берері сөзсіз [2, 9 б.].

«Тілтанымда адам қоғам мүшесі, психофизиологиялық ерекшеліктерден құралатын индивид, ойлау және тану әрекеттері арқылы өзі іспеттес басқа субъектілермен қарым-қатынас жасайтын тұлға ретінде ұғынылады. Тілтанымның антропологиялық ұстанымдары өз алдына жеке емес, өзге ғылыми жүйелермен, теориялармен байланыса өрбиді. Айталық, қатысымдық прагматика, дискурс теориясы, когнитивтік антропология, әлеуметтік психология, жасанды интеллект, сөйлеу актісінің теориясы т.б. ілімдердің қай-қайсысы да адам тілі және оның таным әлемінің өзегін құрайтын адамдық фактордың құндылығын дәйектейді» - дейді. Э.Н. Оразалиева қазақ тіл біліміндегі лингвистикалық ұстанымдар, тілтанымдық қағидалар мен тұжырымдамалар жүйесінің қалыптасу, даму кезеңдерін «лингвистикалық білім» парадигмасы аясында қарастырған зерттеуінде [3, 41 б.] . Қазақ тіл біліміндегі фразеологияға қатысты алғашқы іргелі құралды І.Кеңесбаев 1977 жылы басып шықты. Ұсынылып отырған ғылыми мақаладағы тілдік деректер І.Кеңесбаевтың осы сөздігіне негізделеді.

Зерттеу әдістері: Мақалада саралау, статистикалық талдау және салыстырмалы-тарихи әдістер қолданылды.

Нәтижелері мен талқылауы: Қазақ фразеологизмдеріне қатысты 5 мағыналық топтың ішіндегі соматикалық фразеологизмдер қатарында тыныс алу жүйесінің атауларынан 11 тұрақты тіркес талданды. Олар тақырыптық топтарға жіктелді. Аталған тұрақты тіркестердің ерекшеліктері анықталды.

Қазіргі таңда қазақ әдеби тіліндегі сөздердің жалпы қолданысы аясында түрлі мәселелер кездесіп жүр. Бұған тілдік қор, тілдік құрамдағы сөздердің қалыптасуы ықпал ететіні айқын. Нақтырақ айтсақ, әр тілдің фразеологиялық қорында 30% үлесі бар жалпы соматизмдердің аталмыш тілдер семантикасындағы маңызы зор. Сондықтан «адам» концептісінің зерттелуі тұрақты тіркестерді салыстыра талдауда өзекті мәселе болмақ. Себебі адам – қоғамдың және өндірістік қызметтің негізі. Ол қоғам субъектісі болғандықтан, әрбір ұлт оны қабылдау үрдісінде әртүрлі тұжырым жасайды. Адамның ішкі ағза атауларына байланысты фразеологизмдерді талдау арқылы қазақ және түрік тілдеріндегі ұқсастықтар мен айырмашылықтарды айқындауға мүмкіндік аламыз. Фразеологизмнің құрамындағы сөздер өздерінің жеке-дара мағыналарынан айырылып, дербес сөздерге балама ретінде қолданылады. Мұндай сөздердің тіркес құрамындағы мағынасы жеке алғандағы мағынасына сәйкес келмейді (көре алмау – қызғану; іші күй – өкіну, т.б.).

Профессор Г.Смағұлова «Мағыналас фразеологизмдердің ұлттық-мәдени аспектілері» атты еңбегінде қазақ фразеологиясындағы мағыналас қатарлардың топтарын антропоцентристік және тілдегі адамдық фактор тұрғысынан фразео-семантикалық өрістерге жіктейді. Яғни, мағыналас қатарларды, ең алдымен, жалпы фразеологиялық семантикаға негіздей отырып, жалпыдан жалқыға сияқты иерархиялық принциппен жүйелейді. Сонымен, бұл мақаламызда тыныс алу жүйесіне жататын ішкі ағза атауларына байланысты фразеологизмдердің қазақ және түрік тілдеріндегі семантикалық ерекшелігін ескере отырып, этимология, семасиология, лексикографиямен бірге лексикологияның құрамында қаралатын фразеология саласында талданады.

Қазақ тіліндегі тұрақты тіркестер мен түрік тіліндегі мақал-мәтел үлгісіндегі фразеологизмдерді адамның ішкі ағза атаулары тұрғысынан қарастыру орынды. Мақал-мәтелдер мен фразеологизмдердің көптеген ортақ белгілері бар. Соған орай тұрақтылық белгісі тұрғысынан ХХ ғасырда қазақ тіл білімінде мақал-мәтелдерді де фразеологизмдердің ерекше тобы ретінде қарастырылғаны белгілі. Жалпы тыныс алу жүйесі мүшелері бойынша жүргізілген талдаулар нәтижесінде табылған фразеологиялық тіркестерді фразеолог-ғалым Г.Смағұлованың еңбегіне сүйеніп, 5 мағыналық топқа бөліп қарастырдық: адамның жағымды, жағымсыз қимыл-әрекеттеріне негізделген, адамның физикалық қалпын бейнелейтін, адамның жеке басына тән қасиеттері туралы жасалған, уақыт, кеңістік, өлшемге негізделген, тілек-бата, ырым, садақаға байланысты айтылатын мағыналас тіркестер [4, 72 б.]. Осы топтарға жататын тыныс алу мүшелері атауларына қатысты тұрақты тіркестерді қарастырайық.

Адамның жағымды, жағымсыз қимыл-әрекеттеріне негізделген тұрақты тіркестер:

1. Аузы-мұрнын тас қылды. Дыбысын шығармайтындай етіп, аузы-мұрнын әбден бекітті, таңды. Мысалы: Патша сарайы жігіттің өзіне таныс. Ол күзетшіге байқатпай келіп, оның аузы-мұрнын тас қылып, дыбысын шығартпай, жерге көтеріп ұрып, аяқ-қолын байлап тастайды («Қаз.ертегі.») [5, 83 б.];

2. Аузы-мұрнын шиедей (шие жегендей) қылды. Аузы-мұрнын қан қылды, қан жалатты. Мысалы: Аңдып жатқан дуадақ жақындаған кезде қанатымен қағып қалып, түлкінің аузы-мұрнын шиедей қылып, жұлынын үзіп кетіпті («Қаз.ертегі.») [5, 86 б.];

3. Ат тұмсығын тіреді. Қонақ болып түсті, белгілі бір межелі жерге келіп жетті, тоқтады. Мысалы: Абай ауылынан кеткен бетінен қалаға бүтін жетіп, Мұқаметжан жаңа кеп, ат тұмсығын тіреген жері осы (М.Әуезов) [5, 72];

4. Мұрнымен жер тіреп, маңдайымен көк тіреп. Түн ұйқысын төрт бөліп деген мағынада да, аспан тіреп тұрған кісідей деген мағынада да айтыла береді [5, 95 б.].

Адамның физикалық қалпын бейнелейтін фразеологизмдер:

5. Аузы-мұрны қисаймай. Бет-аузы бүлк етпей, ұялмай, шіміркпей. Мысалы: Сонда Шермек аузы-мұрны қисаймастан өлсең борыштанбай өлсеңші, неңді бересің деді-ау (Б. Майлин) [5, 82 б.];

6. Аузы-мұрнынан шығып отыр. Айы-күніне жетіп, босанғалы отырған әйелге айтылады. Мысалы: Анау отырған біздің тоқал да, – деді Тұрағал, жас бір әйелді иегімен нұсқап, – аузы-мұрнынан шығып отыр, оған әлгі бұрау басын сындыртпайды, бірдемеге қолғабыс тигіз десең, іштегі баласына зақым келер деп зыр-зыр етеді (С.Мұқанов) [5, 83 б.].

Адамның жеке басына тән қасиеттері туралы жасалған фразеологиялық тіркестер:

7. Ашуы мұрнының ұшында. Ашуы тез келетін, шертіп жіберсең, «жарылып» кететін тыз етпе, күйіп-піспе кісі туралы айтылады [5, 93 б.].

Уақыт, кеңістік, өлшемге негізделген мағыналас фразеологизмдер:

8. Аузы-мұрнынан келді (шықты). Лық толды. Мысалы: Сөйтіп әр жерден сығылысып өтер жымба із жасап, екі бөлмені аузы-мұрнынан келтіре сықап толтырды да қойды (С.Шаймерденов). Аласа, қараңғы мектеп үйі аузы-мұрнынан шығып тұр (Б.Майлин) [5, 83 б.];

9. Аузы-мұрнынан шыққанша. Кеңірдегінен келгенше ішіп-жеп, ыңқия тою [5, 83 б.].

Тілек-бата, ырым, садақаға байланысты айтылатын тұрақты тіркестер:

10. Алаөкпе тигір (болғыр)! қ а р ғ ы с. Кеселге ұшырағыр! Мысалы: Мына алаөкпе тигірлеріңді кидірмелетіп қайда апарасың, үйге кіргізейін деп пе едің соншама? (Х.Есенжанов) [5, 40 б.];

11. Жегенің мұрныңнан (желкеңнен) шықсын! қ а р ғ ы с. Өзіңе бұйырмасын деген мағынада. Мысалы: Таңқыбай: – Келінжан-ау, ақ келін-ау, түн көрмейін, күн көрмейін, жегенім мұрнымнан шықсын, Шоқ бикенің өзі мені қорқытып, қолындағыны қағып жүр (С.Адамбеков). Мен төремін. Білмедім қатер төнерін. Болмады дегенім, Желкемнен шықты жегенім (Д.Еркімбаев) [5, 42 б.].

Негізінен адамзаттың өзіне тән даму жолы кез келген бір іс-әрекетпен шұғылдануына тікелей байланысты болып келеді. Жоғарыдағы тұрақты тіркестердің алғашқы төртеуі түрлі қажеттіліктерді өтеуге байланысты белгілі бір мақсатқа жетуге бағытталған үдеріске байланысты. Яғни, «организмге оттегінің түсуін, көмірқышқыл газы мен су буларының организмнен шығарылуын қамтамасыз ететін» [6, 38 б.] тыныс алу жүйесі мүшелерінің атауларына қатысты тұрақты тіркестердің біршама үлесі адамның қимылына негізделеді. Аталған жүйеге, ең алдымен, мұрын қуысы жатады. Мұрын бірде ауызбен қосарланып келіп бірнеше фразеологизмнің жасалуына ұйытқы болса, енді бірде синонимдері арқылы да тұрақты тіркес құрай алады. Демек, мұрын қуысы атауының қазақ әдеби тіліндегі фразеологиялық тіркес құрау ретіндегі қолданыс аясы өте кең. Оның ауызбен қосарланып келуі адамның айналасында стереотип тұрғыда өтіп жататын қалыпты жағдайда да көрініс табады. Мәселен, ұялмай, шімірікпестен деген мағынадағы аузы-мұрны қисаймай тіркесі ешқандай эмоцияға бағынбай, тек табиғи қалыпта болады. Сол секілді айы-күні жетіп отырған әйелге аузы-мұрнынан шығып отыр деген тіркес айтылады. Жеке дара субъект ретінде қарағанда кез келген адам өзіне тән қасиеттері арқылы басқалардан ерекшеленіп тұрады. Демек ашуы мұрнының ұшында тұрған адамның өзіндік ашуланшақтық қасиеті дараланып көрінеді. Бұл тіркестің мағынасы сөздікте көбінесе мысқыл ретінде қолданылатынын дәйектейді. Ал қазақ мәдениетінде бұрыннан қабылдау ерекшеліктерімен түсіндіріліп келген өлшем ұғымына тоқталар болсақ, жоғарыда аталған мағыналары ұқсас фразеологизмдердің белгілі бір шекті, өлшемді білдіретіні сөзсіз. Аузы-мұрнынан шыққан кез келген дүниенің асып-тасып, лық толып жататыны бәрімізге белгілі. Мұның бірі мұрын қуысын ауыспалы мағынада қолданса, екіншісі ыңқия тойып алған адамның аузы-мұрнын тура мағынада бейнелеп тұр.

Қазақ халқының мәдени өмірі әдет-ғұрып түрлеріне аса бай. Солардың бірегейі – тілек-бата, садақа және ырымдар. Тілектің кейбір элементтері қазақ тілінің фразеологиялық сөздігінде жиі кездеседі. Мысалы, алаөкпе тигір, жегенің мұрныңнан шықсын деген тіркестер қарғыс мағынасында жұмсалып, тыныс алу жүйесі мүшелеріне байланысты фразеологизмдер қатарын толықтырып тұр.

Қазақ тіліндегі адамның ішкі ағзасына қатысты тұрақты тіркестер тұлғасы мен мағынасы жағынан түрік тіліндегі мақал-мәтел үлгісіндегі фразеологиялық тіркестерге ұқсас болып келеді. Ө.А.Ақсоу сынды түрік ғалымдарының фразеологиялық сөздіктерінде тыныс алу мүшелері қатысатын көптеген тіркестер кездеседі. Солардың кейбіріне тоқталып талдау жүргізетін болсақ, екі тілдегі ішкі соматикалық фразеологизмдердің ортақ ерекшеліктерін айқындамыз. Мысалы: Kulaktan burun yakın, kardeşten karın yakın [7, 603 б.].

Адам тыныс алуының қалыпты тіршілік әрекетін қамтамасыз ететін мұрын қуысы фразеологизмдердің бұл ерекше тобында үйленгеннен кейін әрбір адамның ең жақыны қасындағы жары болатынын салыстырмалы түрде сипаттайды. Мұрынның тыныс алудан басқа, иіс сезу қызметін де атқаратыны осы тұста көрініп тұр. Яғни, кез келген иіске қатысты ақпаратты мұрын арқылы тез білуге болады. Надандық, түк білмейтіндік мағынасындағы onun burnu koku almaz [7, 719 б.] тіркесінде иіс сезбейтін мұрын ауыспалы мағынада ақылсыздықпен, оқымағандықпен сәйкес алынған. Бұл тұста 3-жақ тәуелдік жалғауының қосылғанынан burnu түбіріндегі екінші дауысты дыбыстың түсіп қалғанын байқаймыз.

Özveri, яғни адалдықты, берілгендікті білдіретін *burun, kulak başa sadaka olsun* [6, 235] тіркесі де құлақ атауымен бірге тіркесіп келіп бір мағынаны береді. Сол секілді аузы-мұрны қатар қолданылатын *öksüz kız beslersen, ağızın burnun yağ olur; öksüz oğlan beslersen, ağızın burnun kan olur* [7, 796 б.] деген мақал-мәтел үлгісіндегі фразеологиялық бірлік қыз баланың әрқашан өзіңе қамқоршы, жақын болып келетінін білдіріп тұр. Ал белгілі бір мәселе мағынасындағы *burun yüzden düşerse elden arbet olur* [6, 290 б.] тіркесінде мұрынның адам денесіндегі аса маңызды тыныс алу мүшелерінің бірі екенін түрік тіліндегі нұсқада дәлелдейді. Қазақ тіліндегі әр нәрсеге киліге берме, мұрныңды көкке көтерме деген сияқты тыйым сөздер мағынасын білдіретін *burnunu her deliğe sokma* [7, 200 б.], *başın gökte, burnun havada olmasın* [6, 163 б.] деген сынды фраземикалардың біріне *kişi kendisini ilgilendirmeyen her işe kalkışmamalı, aksi halde başına dert açabilir* анықтамасы берілсе, екіншісі *gugur*, яғни мақтаншақтық, кеудемсоқтық ұғымдарымен түсіндіріледі. Сонымен бірге, ана сүтін ақтамау, ана сүтін көкке сауу деген сияқты негативті мағынадағы тіркестер түрік тілінде мұрынға қатысты айтылады. Мысалы, *acı çekme* дегенді білдіретін *anasından emdiği süt burnundan (fitil fitil) geldi* [7, 101 б.] фраземикасы бар. Яғни, ана сүтінің қадір-қасиетімен өлшенердей қатты қайғыланды деген мағынада айтылған.

Анатомиялық еңбектердегі мәлімет бойынша тыныс алу жүйесіне көмей де жатқызылады. Соған байланысты төменде берілген түрік тіліндегі фраземикаларды талдайтын болсақ, осы соматизмдердің мағыналық ерекшеліктері толықтырыла түсетіні анық. Мысалы, *hocanın ağızı ile girtlağı arasına bir kuzu sığar* [7, 356 б.] тіркесі астарлы түрде *sözde dindar kişi aç gözlü olur* дегенді білдіріп тұр. Яғни, білімді екенін тек сөзбен ғана дәлелдейтін адамның «аузы мен көмейінің арасы бір қозы сиятындай» болады. Қозы денесінің көлемін ескерсек, бұл тіркестің ауыспалы мағынада берер мағынасы толық ашылады. Ал әйел затының ерекше қасиетін түрік тілінде *kadının ihtiyaçları sınırsızdır, ne kadar iyi şekilde karşılınırsa karşılansın hep daha fazlasını ister* деп түсіндіреді. Демек, *kadının girtlağı olmaz* [7, 446 б.] деген фраземиканың сөздікте кездесуі тыныс алу жүйесіне қатысты тұрақты тіркестердің қатарын толықтыра түседі. *Girtlak* сөзі тамақ ұғымында да кездеседі. Демек, 3-жақ тәуелдік жалғауының жалғануынан қатаңды ұяңға айналдыратын үндестік заңы түрік тілінде де көрініс табады. Сонымен, қазақ және түрік тілдеріндегі тыныс алу мүшелері атауларына қатысты фразеологизмдердің мағыналары ашылып салыстырыла талдану барысында оларға тұлғасы жағынан да, ішкі мағынасы жағынан да ортақ адам факторының әсері тиетініне көз жеткіздік.

Тыныс алу мүшелерін анатомиядағы ғылым тілінде респираторлық жүйе деп атайды. Осы респираторлық жүйе мүшелерінің көпшілігі аталған екі тілдегі тұрақты тіркестерге негіз болып отыр. Қарастырған фразеологизмдердің ерекшеліктерін ескере отырып, осы түркі тілдері ұқсастықтарының болуын екі үлкен ғылым саласының бір-бірімен тығыз байланысты екенінің бір белгісі деп білеміз. Қазіргі лексикалық құрам мен тілдік қорды толықтырып тұрған тұрақты тіркестердің ішінде ішкі соматикалық фразеологизмдердің өзіндік орны бар екендігіне олардың екі тілге ортақ ерекшеліктерін талдау арқылы ішкі мағынасын аша отырып көз жеткіздік. Яғни, қазіргі тіл білімі ғылымының даму үдерісінде антропоцентристік бағыттағы жалпы адамзаттық мәселелер аясында респираторлық жүйе мүшелеріне негізделген фразеологизмдерді салыстырмалы әдіс тұрғысынан талдаудың тарихи да, тілдік те құны артып, сапасы салмақтана түспесе, кемімейтіні айқын.

Қорытынды. Қорытындылай келгенде айтарымыз, қазақ және түрік тілдеріндегі паремиологиялық және фразеологиялық ерекшеліктерді «Адам – Тіл – Мәдениет» ұштағаны тұтастығы тұрғысынан зерделеп, екі халықтың дүние-әлем туралы білім қорының архаикалық қабатын құрайтын түсініктер мен ұғымдар легіндегі ортақтықтар мен өзіндік ерекшеліктер анықталды.

Әдебиеттер тізімі

- 1 Сағидолда Г. Түркі-моңғол дүние бейнесінің тілдік фрагменттері. / Г. Сағидолла – Астана: «Сарыарқа» баспасы, 2011. – 304 б.
- 2 Роль человеческого фактора в языке: Язык и картина мира / Б.А. Серебренников, Е.С. Кубрякова, В.И. Поставалова и др. – Москва: Наука, 1988. – 216 с.
- 3 Оразалиева Н.Ә. Қазақ тіл біліміндегі когнитивтік парадигма: филол. ғыл. докт. ... дисс. / Н.Ә. Оразалиева - Алматы: «Арыс» баспасы, 2007. - 312 б.
- 4 Смағұлова Г. Мағыналас фразеологизмдердің ұлттық-мәдени аспектілері. / Г. Смағұлова – Алматы: «Елтаным» баспасы, 2010. – 244 б.
- 5 Кеңесбаев І. Фразеологиялық сөздік. / І. Кеңесбаев - Алматы: «Арыс» баспасы, 2007. - 356 б.
- 6 Сонин Н.И., Қисымқызы Ә. Биология. Адам: Жалпы білім беретін мектептерге арналған оқулық. / Н.И. Сонин, Ә. Қисымова - Алматы: Дрофа-Кітап, 2004. - 216 б.
- 7 Aksoy Ö.A. II Deyimler sözlüğü. Türk dil kurumu yayınları. / Ö.A. Aksoy - Istanbul, 1964. - 968 s.

Карлыгаш Сарекенова, Кымбат Турарханова

Евразийский национальный университет имени Л.Н.Гумилева, Нур-Султан, Казахстан

Особенности фразеологических единиц, связанных с системой дыхания человека на казахском и турецком языках

Аннотация. В настоящее время устойчивые сочетания, отражающие особое богатство языка, рассматриваемого как вечный язык «Мәңгілік ел», становятся предметом изучения в различных аспектах казахского языкознания. Однако практически все аспекты были ранее исследованы. Это, в первую очередь, связано с анатомическими названиями, в том числе с изменениями, связанными с дыхательной системой, которые ранее не становились предметом специального исследования. В данной статье подробно проанализированы особенности использования лексико-стилистического слоя казахского и турецкого языков. Классификация устойчивых сочетаний, относящихся к названиям органов дыхания на данных языках, а также к значимым группам с точки зрения человеческого фактора, считалась рациональным методом определения их внутренних смысловых особенностей. Статья написана с целью определения места анатомических названий в современном казахском литературном языке с отражением специфики отдельных названий соматических фразеологизмов, связанных с названиями внутренних органов. Для этого использовался метод деления устойчивых сочетаний на смысловые группы. То есть тот факт, что они не потеряли своего статуса в исторические эпохи и достигли современных литературных языков, доказал, что эти две отрасли не были отделены друг от друга.

Ключевые слова: языкознание, анатомия, внутренний организм, концепция, респираторная система, фразеология, соматизм.

Карлыгаш Сарекенова, Кымбат Турарханова

L.N.Gumilyov Eurasian National University, Nur-Sultan, Kazakhstan

Features of Phraseological Units Related to Human Respiratory System in Kazakh and Turkish

Annotation. Currently, set expressions, reflecting the special richness of the language, considered as the eternal language of “Migilik Yel”, are becoming the subject of study in various aspects of the Kazakh linguistics. However, almost all the aspects have been previously investigated. This is primarily associated with anatomical names, including changes associated with the respiratory system, which previously did not become the subject of a special study. This article analyzes in detail the features of using the lexical-

stylistic layer of the Kazakh and Turkish languages. The classification of set expressions related to the names of the respiratory organs in these languages, as well as to significant groups from the point of view of the human factor, was considered a rational method for determining their internal semantic features. The article was written in order to determine the place of anatomical names in the modern Kazakh literary language, reflecting the specifics of individual names of somatic phraseological units associated with the names of internal organs. For this, the method of dividing set expressions into semantic groups was used. That is, the fact that they did not lose their status in historical eras and reached modern literary languages proved that these two branches were not separated from each other.

Key words: linguistics, anatomy, internal organism, concept, respiratory system, phraseology, somatism.

References

- 1 Sagidolda G. Turki–mongol dunie beynesinin tildik fragmentteri [Language fragments of the Turkic-Mongol world image], («Sarıarqa» baspasy, Astana, 2011, 304 p.). [in Kazakh]
- 2 Rol chelovecheskogo faktora v yazyke: YAzyk i kartina mira [The Role of the Human Factor in Language: Language and Worldview], (Nauka, Moscow, 1988, 216 p.). [in Russian]
- 3 Orazalieva N.E. Qazaq til bilimindegi kognitivtik paradigma: filol. gyl. dokt. ... diss [Cognitive paradigm in Kazakh linguistics: philological. the science doctrine ... diss, (Arus, Almaty, 2007, 312 p.). [in Kazakh]
- 4 Smaǵulova G. Maǵınalas frazeologizmderdin ulttıq-madeni aspektileri [National and cultural aspects of meaningful phraseology], («Eltanym» baspasy, Almaty, 2010, 244 p.). [in Kazakh]
- 5 Keñesbaev I. Frazeologialyq sózdik [Phraseological dictionary], («Arys» baspasy, Almaty, 2007, 356 p.). [in Kazakh]
- 6 Sonin N.I., Qısymqyzy Á. Biologıa. Adam: Zhalpy bilim беретin mektepterge arnalǵan oqylyq [Biology. Adam: A textbook for secondary schools], (Drofa-Kitap, Almaty, 2004, 216 p.). [in Kazakh]
- 7 Aksoy O.A. II Deyimler sözlüğü [[II Idioms dictionary]. Türk dil kurumu yayınları [Turkish language institution publications], (Stanbul, 1964, 968 p.). [in Turk]

Авторлар туралы мәлімет:

Сарекенова Қарлығаш – филология ғылымдарының кандидаты, қазақ тіл білімі кафедрасының доценті, қауымдастырылған профессор, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Сәтбаев көш. 2, Нұр-Сұлтан, Қазақстан.

Тұрарханова Қымбат – қазақ тіл білімі кафедрасының магистранты, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Сәтбаев көш. 2, Нұр-Сұлтан, Қазақстан.

Sarekenova Karlygash - Candidate of Philology, Associate Professor of the Kazakh Linguistics Department, the L.N. Gumilyov Eurasian National University, Satpayev str., 2, Nur-Sultan, Kazakhstan.

Turarkhanova Kymbat – Master student of the Kazakh linguistics Department, the L.N. Gumilyov Eurasian National University, Satpayev str., 2, Nur-Sultan, Kazakhstan.

**«Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысы.
Филология сериясы» журналында мақала жариялау ережесі**

1. Журналдың мақсаты. Филология ғылымдарының өзекті мәселелерін, тіл және әдебиетті оқыту әдістемелерін және де ғылыми конференциялардың ең маңызды материалдарын, библиографиялық шолу мен сын пікірлерді көрсететін әдебиеттану және тілтану саласындағы мұқият тексеруден өткен ғылыми жұмыстарды жариялау.

2. Журналда мақаланы жариялаушы автор Ғылыми басылымдар бөліміне (*мекен-жайы: 010008, Қазақстан, Нұр-Сұлтан қаласы, Қ.Сәтпаев көшесі, 2, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Бас ғимарат, 402 кабинет*) қолжазбаның қол қойылған бір дана қағаз нұсқасын тапсыру және **Word** форматындағы электронды нұсқасын **vest_phil@enu.kz** электрондық поштасына жіберу қажет. Қағазға басылған мақала мәтіні мен электронды нұсқасы бірдей болулары қажет. Мақаламен бірге автордың жұмыс орнынан алынған **Ілеспе хат** та тапсырылуы қажет. Мақалалар **қазақ, орыс, ағылшын** тілдерінде қабылданады.

3. Авторлардың редакцияға мақалаларды жіберуі «Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысында» басуға және шет тіліне аударып, қайта басуға келісімін білдіреді. Автор мақаланы редакцияға жіберу арқылы өз туралы мәліметтің дұрыстығына, мақала көшірілмегендігіне (плагиаттың жоқтығына) және басқа да заңсыз көшірмелердің жоқтығына, барлық көшірмелердің, кестелердің, сұлбалардың, иллюстрациялардың тиісті түрде рәсімделгеніне кепілдеме береді.

4. Ұсынылатын мақала көлемі (жекедеректер мен әдебиеттер тізімін қоса):
- мақалалар үшін - 8 беттен 16 бетке дейін;
- сын пікірлер (монографияға, кітапқа) және конференция туралы пікір - 6 дан 12 бетке дейін.

5. Мақалаға қойылатын талаптар:

- **Microsoft Word** (docx) форматындағы файлда;
- **Times New Roman** шрифінде;
- жақтау жолағы 2x2x2x2;
- 1,5 жоларалық интервалы;
- 14 кегл;
- мәтінді жақтау көлеміне сәйкестендіру керек;
- Әрбір азатжол қызыл сызықтан басталуы қажет (1 см шегініс);
- **транслитерация** Library of Congress (LC) жүйесінде жасалуы керек.

Мақаланың құрылымы:

XҒТАР <http://grnti.ru/> - бірінші жолдың сол жақтауында;

Автор(лар)дың аты-жөні – жолдың ортасында **қою әріппен** жазылады;

Мекеменің толық атауы, қаласы, мемлекеті (егер авторлар әртүрлі мекемелерде жұмыс істесе, онда автордың тегі мен тиісті мекеменің қасында бірдей белгіше қойылады) Автор(лар)дың **E-mail-ы** – жақша ішінде (*курсивпен*);

Мақала атауы – жолдың ортасында (жартылай қою кіші әріппен жазылады)

Аңдатпа – (100-200 сөз) формуласыз, мақаланың атауын мейлінше қайталамауы қажет; әдебиеттерге сілтемелер болмауы қажет; мақаланың құрылысын (кіріспе, зерттеу әдіснамасы мен әдістемесі, зерттеу нәтижелері, қорытынды) сақтай отырып, мақаланың қысқаша мазмұны берілуі қажет.

Түйін сөздер («Түйін сөздер» сөз тіркесі **жартылай қоюмен** белгіленеді) (5-8 сөз немесе сөз тіркестері) - Түйін сөздер зерттеу тақырыбын өте дәл бейнелеу керек, сонымен қатар, ақпараттық-ізвестіру жүйелерінде мақаланы жеңіл табуға мүмкіндік беретін мақала мәтінінің терминдерін және де басқа маңызды ұғымдарды қамтуы қажет.

Мақаланың негізгі мәтіні кіріспені, мақсат пен міндеттерді қоюылуын, зерттеу тақырыбы бойынша жұмыстардың шолуын, зерттеу әдістерін, нәтижелері/талқылауы,

қорытынды қамтуы қажет (жоларалық интервал - 1, азат жол «қызыл жолдан» - 1 см, беттеу жолағы – еніне сай жасалады).

Кестелер, суреттер – аталғаннан кейін орналастырылады. Әр иллюстрация қасында оның аталуы болуы қажет. Сурет айқын әрі сканерден өтпеген болуы керек.

Мақаладағы формулалар тек мәтінде оларға сілтеме берілсе ғана нөмірленеді.

Жалпы қолданыста бар аббревиатуралар мен қысқартулардан басқаларына міндетті түрде алғаш қолданғанда түсініктеме берілуі қажет.

Қаржылай көмек туралы ақпарат бірінші бетте көрсетіледі.

Әдебиеттер тізімі. Мәтінде әдебиеттерге сілтеме тікжақшаға алынады. Мәтіндегі әдебиеттер тізіміне сілтемелердің нөмірленуі мәтінде қолданылуына қатысты жүргізіледі: мәтінде кездескен әдебиетке алғашқы сілтеме [1, 153 б.] арқылы, екінші сілтеме [2, 185 б.] арқылы т.с.с. жүргізіледі. Мақаланың негізгі мәтініндегі кітапқа сілтеме қолданылған беттерді көрсету керек (мысалы, [1, 45 б.])

Жарияланбаған еңбектерге сілтемелер жасалмайды. Сонымен қатар, рецензиядан өтпеген басылымдарға да сілтемелер жасалмайды (әдебиеттер тізімін, әдебиеттер тізімінің ағылшынша әзірлеу үлгісін төмендегі мақаланы рәсімдеу үлгісінен қараңыз).

Мақала соңындағы әдебиеттер тізімінен кейін библиографиялық мәліметтер орыс және ағылшын тілінде (егер мақала қазақ тілінде жазылса), қазақ және ағылшын тілінде (егер мақала орыс тілінде жазылса), орыс және қазақ тілінде (егер мақала ағылшын тілінде жазылған болса) беріледі.

Авторлар туралы мәлімет: аты-жөні, ғылыми атағы, қызметі, жұмыс орны, жұмыс орнының мекенжайы, телефон, e-mail – қазақ, орыс және ағылшын тілінде толтырылады.

6. Қолжазба мұқият тексерілген болуы қажет. Техникалық талаптарға сай келмеген қолжазбалар қайта өңдеуге қайтарылады. Қолжазбаның кейін қайтарылуы, оның журналда басылуына жіберілуін білдірмейді.

7. Электронды корректурамен жұмыс істеу. Ғылыми басылымдар бөліміне түскен мақалалар жабық (анонимді) тексеруге жіберіледі. Эксперттер ұсынылған мақалаға оның жариялау мүмкіндігі, жақсарту қажеттілігі немесе қабылданбауы туралы дәлелді қорытындысын қамтитын жазбаша сын пікір береді. Жарамсыз деп таныған мақала қайтара қарастырылмайды. Мақаланы түзетуге ұсыныс берген жағдайда авторлар үш күн аралығында мақаланың корректурасын жіберу керек. Мақаланың түзетілген нұсқасы мен автордың рецензентке жауабы редакцияға жіберіледі. Оң сын пікірлер алған мақалалар оларды талқылау және басылымға бекіту үшін журналдың редакциялық алқасына ұсынылады.

Журналдың басылым жиілігі: жылына 4 рет.

8. Төлемақы. Басылымға рұқсат етілген мақала авторларына келесі реквизиттер бойынша төлем жасау қажет (ЕҰУ қызметкерлері үшін - 4500 теңге; басқа ұйым қызметкерлеріне - 5500 теңге).

Реквизиттер:

- 1) РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
АО «Банк ЦентрКредит»
БИК банка: КСЖВКЗКХ
ИИК: KZ978562203105747338
Кбе 16
Кнп 859- за статью

- 2) РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
АО «Bank RBK»
Бик банка: KINCKZKA
ИИК: KZ498210439858161073
Кбе 16
Кнп 859 – за статью

- 3) РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
АО «ForteBank»
БИК Банка: IRTYKZKA
ИИК: KZ599650000040502847
Кбе 16
Кнп 859 – за статью

- 4) РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
АО «НародныйБанкКазахстан»
БИК Банка: HSBKKZKX
ИИК: KZ946010111000382181
Кбе 16
Кнп 859. - за статью

«Мақала үшін, автордың АТЫ-ЖӨНІ»

Provisions on articles submitted to the journal “Bulletin of the L.N. Gumilyov Eurasian National University. Philology Series”

1. Goal of the journal. Publication of carefully selected original scientific papers in the fields of literary studies, linguistics, reflecting the actual problems of philology, language and literature teaching methods, most significant proceedings of scientific conferences, bibliographic summaries and reviews.

2. An author who wishes to publish a paper in the journal must submit the paper in one hard copy (printed version), signed by the author, to the scientific publication office (at the address: 010008, the Republic of Kazakhstan, Nur-Sultan, Satpayev St., 2. The L.N. Gumilyov Eurasian National University, Main Administrative Building, Office 402) and by e-mail **vest_phil@enu.kz** in **Word** format. At the same time, strict compliance between Word-version and the hard copy is required. And also the authors need to submit a cover letter.

Language of publications: Kazakh, Russian, English.

3. Submission of papers to the scientific publication office means the authors' consent to the right of the Publisher, the L.N. Gumilyov Eurasian National University, to publish papers in the journal and their re-publication in any foreign language. By submitting the text of the paper for publication in the journal, the author guarantees the correctness of all information about themselves, lack of plagiarism and other forms of unauthorized use in the article, proper formulation of all borrowings of text, tables, diagrams, and illustrations.

4. The recommended volume of the paper (including metadata and references):

- for papers – between 8-16 pages;
- for reviews (of monographs, books), reviews on conferences – between 6-12 pages.

5. Text formatting requirements:

- Microsoft Word file format (docx);
- Times New Roman font;
- the size of the fields 2 * 2 * 2 * 2;
- line spacing 1,0;
- size 14;
- text alignment in width;
- each paragraph beginning with the main line (indent 1 cm);
- transliteration is carried out according to the Library of Congress (LC) system.

Structure of the article:

IASTI <http://grnti.ru/> – first line, left

The content of the metadata about the author (see Рәсімдеу үлгісі / Paper template)

Initials and Surname of the author (s) – center alignment, italics

Full name of the affiliation, city, country (if the authors work in different organizations, you need to put the same icon next to the name of the author and the corresponding organization)

Author's e-mail (s) – in brackets (italics)

Paper title – center alignment (bold)

Abstract (100-200 words) must not contain formulas or repeat the content of the paper; it must not contain bibliographic references; it must reflect the summary of the paper, preserving the structure of the paper – introduction, methodology and research methods, research results, conclusion.

Key words (the phrase «Keywords» is bold) (5-8 words/word groups). Keywords must be extremely accurate to reflect the subject area of the study, include terms from the text of the paper and other important concepts that make it possible to facilitate and expand the possibilities of finding the paper by means of an information retrieval system).

The main text of the paper must contain an introduction, setting goals and objectives, a review of works on the research topic, research methods, results / discussions conclusion / conclusions – line spacing – 1, «main line» indent – 1.25 cm, justified alignment.

Tables, figures must be placed after the mention. Each illustration must be followed by the inscription. Figures should be clear, clean, and unscanned. Only those formulas referenced in the text are subjected to numbering.

All abbreviations and shprttenings, with the exception of obviously well-known, must be decoded when first used in the text.

Information about the financial support of the work is indicated on the first page in the form of a footnote.

References. In the text, references are indicated in square brackets. References must be numbered strictly in the order of mention in the text. The first reference in the text to a reference must have the number [1, 153 p.], the second – [2, 185 p.], Etc. The reference to the book in the main text of the article should be accompanied by an indication of the pages used (for example, [1, 45 p.]). Links to unpublished works are not allowed. Undesirable references to unlicensed publications are not recommended (examples of the description of the list of references, descriptions of the list of references in English, see below in the sample article).

At the end of the paper, after the list of references, it is necessary to indicate bibliographic data in Russian and English (if the paper is in Kazakh), in Kazakh and English (if the paper is in Russian) and in Russian and Kazakh (if the paper is in English language).

Information about the authors: last name, first name, patronymic, scientific degree, position, affiliation, full business address, telephone, e-mail – in Kazakh, Russian and English.

6. The manuscript must be carefully verified. Non-compliant manuscripts will be returned for revision. Returning for revision does not mean that the manuscript has been accepted for publication.

7. Work with electronic proofreading. Papers submitted to the Department of Scientific Publications (editing office) are sent for anonymous review. Experts give a written review of the submitted paper with a reasoned conclusion about the possibility of its publication, the need to send for revision or (rejection) of the paper. Papers that have received a negative review are not accepted for reconsideration. Authors should, within three days, send the proofreading of the paper if it is decided to finalize the paper. Corrected versions of papers and the author's response to the reviewer are sent to the editor. Papers with positive reviews are submitted to the editorial board of the journal for discussion and approval for publication.

Periodicity of the journal: 4 times a year.

8. Payment. Authors who have received a positive opinion on publication must pay to the following banking details (for ENU employees – 4,500 KZT, for outside organizations – 5,500 KZT).

Реквизиты:

- 1) РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
АО «Банк ЦентрКредит»
БИК банка: КСЖВКЗКХ
ИИК: KZ978562203105747338
Кбе 16
Кпн 859- за статью

- 2) РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
АО «Bank RBK»
Бик банка: KINCKZKA
ИИК: KZ498210439858161073
Кбе 16
Кпн 859 – за статью

- 3) РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
АО «ForteBank»
БИК Банка: IRTYKZKA
ИИК: KZ599650000040502847
Кбе 16
Кпн 859 – за статью

- 4) РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
АО «НародныйБанкКазахстан»
БИК Банка: HSBKKZKX
ИИК: KZ946010111000382181
Кбе 16
Кпн 859. - за статью

«For the publication, Name of the author»

Положение о рукописях, представляемых в журнал «Вестник Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева. Серия Филология»

1. Цель журнала. Публикация тщательно отобранных оригинальных научных работ в области литературоведения и языкознания, отражающих актуальные проблемы филологических наук, методы преподавания языка и литературы, а также наиболее значимые материалы научных конференций, библиографические обзоры и рецензии.

2. Автору, желающему опубликовать статью в журнале, необходимо представить рукопись в твердой копии (распечатанном варианте) в одном экземпляре, подписанном автором, в Отдел научных изданий (по адресу: 010008, Казахстан, г. Нур-Султан, ул. Сатпаева, 2, Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева, Учебно-административный корпус, каб. 402) и по e-mail vest_phil@enu.kz. При этом должно быть строго выдержано соответствие между Word-файлом и твердой копией. А также авторам необходимо представить **сопроводительное письмо**.

Язык публикаций: казахский, русский, английский.

3. Отправление статей в редакцию означает согласие авторов на право Издателя – Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева – публикации статей в журнале и переиздания их на любом иностранном языке. Представляя текст работы для публикации в журнале, автор гарантирует правильность всех сведений о себе, отсутствие плагиата и других форм неправомерного заимствования в рукописи, надлежащее оформление всех заимствований текста, таблиц, схем, иллюстраций.

4. Рекомендованный объем (включая метаданные и список литературы):

- для статей – от 8 до 16 страниц;
- для рецензий (на монографии), отзывов о конференциях – от 6 до 12 страниц.

5. Требования к форматированию текста:

- формат файла Microsoft Word (docx);
- шрифт Times New Roman;
- размер полей 2*2*2*2;
- междустрочный интервал 1,0; – кегль 14;
- выравнивание текста по ширине;
- каждый абзац должен начинаться с красной строки (отступ 1 см);
- транслитерация осуществляется по системе Library of Congress (LC).

Схема построения статьи:

ГРНТИ <http://grnti.ru/> – первая строка, слева

Содержание метаданных об авторе (см. Рәсімдеу үлгісі/Образец оформления статьи/ Template)

Инициалы и фамилия автора(ов) – выравнивание по центру (начертание курсивом)

Полное наименование организации, город, страна (если авторы работают в разных организациях, необходимо поставить одинаковый значок около фамилии автора и соответствующей организации)

E-mail автора(ов) – в скобках (начертание курсивом)

Название статьи – выравнивание по центру (начертание полужирным)

Аннотация (100-200 слов) не должна содержать формулы, по содержанию повторять название статьи; не должна содержать библиографические ссылки; должна отражать краткое содержание статьи, сохраняя структуру статьи – введение, методологию и методику исследования, результаты исследования, заключение.

Ключевые слова (словосочетание «Ключевые слова» выделяется полужирным) (5-8 слов/словосочетаний). Ключевые слова должны предельно точно отражать предметную область исследования, включать термины из текста статьи и другие важные понятия, позволяющие об-

---

легчить и расширить возможности нахождения статьи средствами информационно-поисковой системы).

Основной текст статьи должен содержать введение, постановку цели и задач, обзор работ по теме исследования, методы исследования, результаты/обсуждение, заключение/выводы – межстрочный интервал – 1, отступ «красной строки» – 1,25 см, выравнивание по ширине.

Таблицы, рисунки необходимо располагать после упоминания. С каждой иллюстрацией должна следовать надпись. Рисунки должны быть четкими, чистыми, несканированными. В статье нумеруются лишь те формулы, на которые по тексту есть ссылки.

Все аббревиатуры и сокращения, за исключением заведомо общеизвестных, должны быть расшифрованы при первом употреблении в тексте.

Сведения о финансовой поддержке работы указываются на первой странице в виде сноски.

Список литературы. В тексте ссылки обозначаются в квадратных скобках. Ссылки должны быть пронумерованы строго по порядку упоминания в тексте. Первая ссылка в тексте на литературу должна иметь номер [1, 153 с.], вторая - [2, 185 с.] и т.д. Ссылка на книгу в основном тексте статьи должна сопровождаться указанием использованных страниц (например, [1, 45 с.]). Ссылки на неопубликованные работы не допускаются. Нежелательны ссылки на нецензурируемые издания (примеры описания списка литературы, описания списка литературы на английском языке см. ниже в образце оформления статьи).

В конце статьи, после списка литературы, необходимо указать библиографические данные на русском и английском языках (если статья оформлена на казахском языке), на казахском и английском языках (если статья оформлена на русском языке) и на русском и казахском языках (если статья оформлена на английском языке).

Сведения об авторах: фамилия, имя, отчество, научная степень, должность, место работы, полный служебный адрес, телефон, e-mail – на казахском, русском и английском языках.

6. Рукопись должна быть тщательно выверена. Рукописи, не соответствующие техническим требованиям, будут возвращены на доработку. Возвращение на доработку не означает, что рукопись принята к опубликованию.

7. Работа с электронной корректурой. Статьи, поступившие в Отдел научных изданий (редакция), отправляются на анонимное рецензирование. Эксперты дают письменную рецензию на представленную статью с мотивированным заключением о возможности ее опубликования, необходимости направить на доработку или (отклонении) статьи. Статьи, получившие отрицательную рецензию, к повторному рассмотрению не принимаются. Авторам в течение трех дней необходимо отправить корректуру статьи в случае принятия решения о доработке статьи. Исправленные варианты статей и ответ автора рецензенту присылаются в редакцию. Статьи, имеющие положительные рецензии, представляются редколлегии журнала для обсуждения и утверждения для публикации.

Периодичность журнала: 4 раза в год.

8. Оплата. Авторам, получившим положительное заключение к опубликованию, необходимо произвести оплату по следующим реквизитам (для сотрудников ЕНУ – 4500 тенге, для сторонних организаций – 5500 тенге):

Реквизиты:

- 1) РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
АО «Банк ЦентрКредит»
БИК банка: КСЖВКЗКХ
ИИК: KZ978562203105747338
Кбе 16
Кпн 859- за статью

- 2) РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
АО «Bank RBK»
Бик банка: KINCKZKA
ИИК: KZ498210439858161073
Кбе 16
Кпн 859 – за статью

- 3) РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
АО «ForteBank»
БИК Банка: IRTYKZKA
ИИК: KZ599650000040502847
Кбе 16
Кпн 859 – за статью

- 4) РГП ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
АО «НародныйБанкКазахстан»
БИК Банка: HSBKKZKX
ИИК: KZ946010111000382181
Кбе 16
Кпн 859. - за статью

«За публикацию ФИО автора»

Редактор: Дихан Қамзабекұлы
Шығарушы редактор: І.Р. Құрманғалиев
Дизайн: Ілияс Рысбекұлы

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің
ХАБАРШЫСЫ. Филология сериясы.
- 2019. - 3 (128). - Нұр-Сұлтан: ЕҰУ. 160-б.
Шартты б.т. - 18,0   Таралымы - 30 дана

Мәтін мазмұнына типография жауап бермейді.

Редакция мекенжайы: 010008, Қазақстан Республикасы,
Нұр-Сұлтан қаласы, Қ. Сәтбаев көшесі, 2.
Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті
Тел.: +7(7172) 709-500 (ішкі 31-413)

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің
баспасында басылды